

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

'Naar een veilige bestemming'

VNG HANDREIKING VERANKERING EXTERNE VEILIGHEID
IN RUIMTELIJKE PLANNEN

'Naar een veilige bestemming'

VNG HANDREIKING VERANKERING EXTERNE VEILIGHEID IN RUIMTELIJKE PLANNEN

Deze handreiking is tot stand gekomen in opdracht van

VROM-artikelcode: 7384

Inhoudsopgave

1 Inleiding	5
1.1 Doelgroep en reikwijdte van de Handreiking	5
1.2 Basis en status van de Handreiking	6
2 Ruimtelijke werking externe veiligheid	9
2.1 Verantwoordingsplicht	11
3 Het stappenplan	13
3.1 Samenstelling kernteam	14
4 Stappen 1 en 2: de inventarisaties	15
4.1 Inventarisatie (aanwezige) risicobronnen	15
4.2 Inventarisatie van (beperkt)kwetsbare objecten	16
4.3 Confrontatie met normstelling	17
4.3.1 Verschil bestaande en nieuwe situaties	18
4.4 Is de verantwoordingsplicht van toepassing?	18
4.5 Inventarisatie personendichtheden	19
4.6 Inventarisatie ruimtelijke rechten	19
4.7 Eenduidige datering gebruikte definities	19
5 Stap 3: Ordenen met veiligheidselementen	21
5.1 Wettelijk kader en het gemeentelijke beleid	21
5.2 Ordeningscriteria	21
5.2.1 Het hanteren van een ruimtelijke scheiding	22
5.2.2 Uitsluiten van risicobronnen	22
5.2.3 Conserveren van risicobronnen	22

5.2.4 Stimuleren van risicobronnen	23
5.2.5 Het toedelen van (beperkt) kwetsbare bestemmingen	23
5.2.6 Omgang met het groepsrisico	24
6 Stappen 4 en 5: bestemmingstoedeling	25
6.1 Beschrijving opzet bestemmingsplan	25
6.2 Bestemmingstoedeling en voorschriften	25
6.2.1 Definiëring (beperkt) kwetsbare objecten	26
6.3 Verankering plaatsgebonden risico	26
6.4 Hardheidsclausule en wijzigingsbevoegdheid	27
6.5 Verankering groepsrisico	27
6.5.1 Indirecte verankering	27
6.5.2 Directe verankering	28
6.6 Gebruik van een bedrijvenlijst	28
6.6.1 Bevi bedrijven toestaan via vrijstelling	28
6.7 Het vastleggen van veiligheidsmaatregelen	29
6.8 Mogelijkheden nieuwe Wro	29
6.9 Omgaan met saneringsituaties	29
7 Stap 6: De plankaart	31
7.1 Een omgeving, twee kaartvoorbeelden	32
8 Stap 7: Nadere eisen en plantoelichting	35
8.1 Plantoelichting	35
9 Stappen 8 en 9: Financiën en vaststelling plan	37
9.1 Financiële verantwoording	37
9.2 Vaststellen van het plan	37
10 Planschade en reparatiemogelijkheden.	39
10.1 Kans op planschade	39
10.2 Reparatiemogelijkheden	40
Bijlagen	41
Bijlage 1, toepassing stappenplan bij eenvoudig voorbeeld	42
Introductie	42
Stap 1: Inventarisatie huidige situatie	42
Stap 2: Inventariseer ruimtelijke rechten	43
Stap 3: Ordening met veiligheidselementen	43
Stap 4: Beschrijving opzet bestemmingsplan	44
Stap 5: Bestemmingstoedeling en voorschriften	44
Stap 6: De plankaart	44
Stap 7: Nadere eisen en plantoelichting	44
Stap 8: Financiële verantwoording	45
Stap 9: Vaststellen plan	45
Colofon	46

1 Inleiding

Externe veiligheid speelt een grotere rol bij het opstellen van ruimtelijke besluiten dan vaak onderkend wordt. Zelfs wanneer geen risicobronnen in een plangebied aanwezig zijn, kan externe veiligheid een rol spelen omdat het plan ontwikkeld wordt binnen het invloedsgedebied van een risicobron verderop. Een ander punt is dat uit recente jurisprudentie blijkt dat de omgang met (beperkt) kwetsbare objecten in een bestemmingsplan de nodige aandacht vraagt, al is het maar om planschade of ongewenste saneringen te voorkomen. Verreweg de meeste bestuurlijke besluiten waarin de omgang met externe veiligheid wordt verankerd, zijn RO-besluiten.

Een ruimtelijk besluit om externe veiligheid te verankeren

Maatregelen ter optimalisering van de externe veiligheid zijn het meest effectief bij de bron. Maar oprukkende (woning)bouw kan dan weer problemen veroorzaken. Een goede ruimtelijke ordening is nodig om tot een verantwoorde afstemming tussen risicobron en omgeving te komen. Het bestemmingsplan is bij uitstek een ordeningsinstrument en biedt een juridische basis voor de toetsing van ruimtelijke ontwikkelingen. Effectief gebruik van dit instrument is alleen mogelijk als 'externe veiligheid' op de juiste wijze is verankerd. Onderzoek heeft aangetoond dat hier meerdere knelpunten spelen¹. Deze Handreiking beoogt via werkstappen uitleg te geven hoe met deze knelpunten kan worden omgegaan en hoe door een 'goede ruimtelijke ordening' een balans bereikt kan worden tussen risicovolle activiteiten en de omgeving.

1.1 Doelgroep en reikwijdte van de Handreiking

De Handreiking is primair bedoeld voor de opstellers van bestemmingsplannen. Basiskennis van de wetgeving op het gebied van de ruimtelijke ordening en externe veiligheid wordt bekend verondersteld. De Handreiking bevat ook bruikbare informatie voor de (gemeentelijke) milieu-

---

¹ Besluit externe veiligheid inrichtingen en het bestemmingsplan, mr. Ing. M de Bruin, juni 2005 Universiteit van Tilburg. Externe veiligheid en het bestemmingsplan, juni 2006 Oranjewoud. Uitvoering Besluit externe veiligheid inrichtingen: bestemmingsplanproof? M. de Bruin en J. Eskens, Milieu & Recht, nr. 6 – 2006.

specialisten en (wettelijke) adviseurs, zoals de regionale brandweer. Een goed samenspel tussen deze partijen is belangrijk. Als een milieubeheervergunning geen duidelijkheid geeft over de risicosituatie, is het onverstandig om het ruimtelijk plan vast te stellen².

Het externe veiligheidsbeleid is nog in ontwikkeling. Sommige kaders, zoals het 'Besluit externe veiligheid inrichtingen' (Bevi) en de 'circulaire Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen' (cRVgs) zijn eenduidig vastgelegd. Sommige beoordelingskaders zijn nog (mrt. 2007) in ontwikkeling of worden herzien (bijvoorbeeld het beleid ten aanzien van hoge druk aardgastransportleidingen). De Handreiking is daarom geschreven vanuit het perspectief van het Bevi en de cRVgs, waarbij de toegepaste principes veelal ook bruikbaar zijn ten aanzien van de overige beoordelingskaders³.

In de Handreiking wordt ingegaan op het samenspel van externe veiligheid en het bestemmingsplan, zodat een goede verankering mogelijk wordt. De Handreiking geeft hiertoe diverse voorbeelden van representatieve situaties. Letterlijke overname van losse voorbeelden uit deze Handreiking in een bestemmingsplan is ongewenst. Het gaat altijd om het vastleggen van een beschermingsniveau voor specifieke situaties en verantwoording vanuit een totaalconcept, welke wordt vormgegeven in een combinatie van voorschrift, plankaart en toelichting.

Deze Handreiking is toegespitst op het bestemmingsplan. De geboden concepten zijn echter ook bruikbaar voor andere ruimtelijke besluiten, zoals onderbouwingen op grond van artikel 19 WRO.

Wat beoogt deze Handreiking niet:

Deze Handreiking beoogt geen overzicht te geven van de diverse normeringssituaties die binnen de externe veiligheid gangbaar zijn, noch van alle ruimtelijke besluiten die op grond van de Wet op de Ruimtelijke Ordening mogelijk zijn. Hiervoor zijn diverse andere handleidingen opgesteld, waarnaar korthedshalve wordt verwezen⁴.

Er wordt niet ingegaan op de cumulatieve risicocontour zoals beschreven in artikel 14 van het Bevi. Het ministerie van VROM beziet op dit moment of dit artikel aangepast moet worden. Ook wordt in deze Handreiking niet geanticipeerd op de komst van het Basisnet⁵. Deze beleidsontwikkeling is nog niet in het stadium van concrete toepassingvoorbeelden.

Wel is geanticipeerd op de nieuwe Wro, die naar verwachting in juli 2008 in werking treedt. Voor zover deze wet nieuwe elementen inbrengt, is dit specifiek aangegeven.

1.2 Basis en status van de Handreiking

Deze Handreiking is in opdracht van VROM tot stand gekomen in samenspraak met de VNG. Bij het opstellen van de Handreiking is gebruik gemaakt van de ervaringen opgedaan in een werkbijeenkomst met vertegenwoordigers van gemeenten en adviesbureaus op het gebied van de ruimtelijke ordening.

De Handreiking heeft geen formele juridische status. Primair wordt geadviseerd over externe veiligheid in het bestemmingsplan.

---

2 Bij een LPG-tankstation moet eerst de LPG-doorzet in de milieubeheervergunning zijn vastgelegd. Anders is het onduidelijk welke risicocontour van toepassing is. Zie oa. ABR5 200508135/1 .
3 De toepasbaarheid bij luchthavens is beperkt, dit vanwege het specifieke karakter van luchthavens en de beoordelingskaders.
4 Bijv. Externe veiligheid in het bestemmingsplan, Checklist en procedure DHV, december 2005. / Externe veiligheid in het bestemmingsplan, RMD 2006./Adviestaak regionale brandweer, Handreiking Bevi in relatie tot WRO, oktober 2005.
5 Het Basisnet is de gangbare naam voor het Basisnet Vervoer Gevaarlijke Stoffen (per spoor, de weg en over het water).

In deze Handreiking wordt gebruik gemaakt van blauwe en paarse tekstblokken. De blauwe blokken betreffen vooral aandachtspunten, de paarse blokken betreffen vooral tekstvoorbeelden.

Relatie met het 'Groene boekje'

De nieuwe VNG-brochure 'Bedrijven en milieuzonering' (2007) is ook geactualiseerd ten aanzien van externe veiligheid. Er wordt onder meer op gewezen dat ten aanzien van externe veiligheid niet zonder meer van de afstanden uit de brochure kan worden uitgegaan en steeds een nadere

toetsing nodig is. Voor deze aanvullende toetsing wordt vanuit de brochure verwezen naar deze Handreiking.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden eerst basisbegrippen van externe veiligheid besproken die ruimtelijk relevant zijn. Beheersing van deze begrippen is noodzakelijk bij het verdere gebruik van deze Handreiking. In hoofdstuk 3 worden de werkstappen via een eenvoudige voorbeeldsituatie beschreven. In de volgende hoofdstukken worden de achtergronden bij de werkstappen uitgewerkt.

Ten slotte:

Waar in deze handreiking wordt gesproken over risicocontouren, wordt de 10⁻⁶-jaar-contour bedoeld, tenzij anders is aangegeven.

2 Ruimtelijke werking externe veiligheid

Als de afstand tot een risicovolle activiteit maar groot genoeg is, is er sprake van 100% veiligheid. Maar deze afstand kan soms vele kilometers groot zijn en Nederland is te klein om deze afstanden te hanteren. Daarom is bij het bieden van de basisveiligheid gekozen voor het normeren van het plaatsgebonden risico (PR):

- Het *plaatsgebonden risico* gaat uit van de kans op een dodelijk slachtoffer buiten de inrichting of transportader. De begrenzing van een gebied waarbinnen het PR een rol speelt, valt goed met afstandscontouren rondom een risicobron in beeld te brengen. Hoe groter de afstand tot de risicobron, hoe kleiner het risico.

Voor de beoordeling van het plaatsgebonden risico bestaat een *stelsel van richt- en grenswaarden*. Grenswaarden zijn juridisch harde normen waarvan niet mag worden afgeweken. Voor nieuwe situaties wordt uitgegaan van een grenswaarde gebaseerd op de kans op een dodelijk slachtoffer van 1 op een miljoen (10^{-6}) per jaar.

Richtwaarden moeten zoveel als mogelijk worden nageleefd. Indien een richtwaarde overschreden wordt, dient de noodzaak hiertoe zeer zorgvuldig overwogen te worden. De manier waarop een gemeente omgaat met het plaatsgebonden risico moet in een bestemmingsplan worden verankerd.

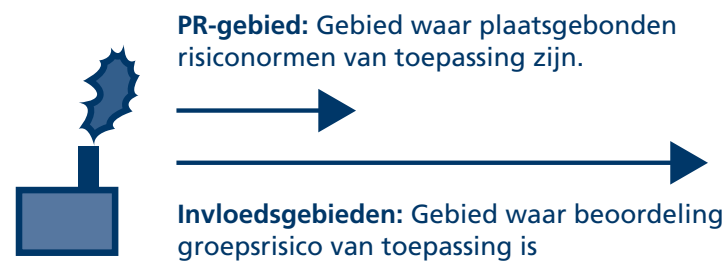
Ook buiten een PR-contour kunnen nog slachtoffers vallen. Het gebied waarbinnen de nadelige gevolgen moeten worden beschouwd heet het invloedsgebied:

- Het *invloedsgebied* begint bij de risicobron en eindigt bij de 1% letaliteitgrens⁶.

Bij de omvang van het invloedsgebied wordt 'alleen' gekeken naar het daadwerkelijke optreden van het effect en niet naar de kans dat het effect zich voordoet. De omvang van een invloedsgebied is daardoor altijd (veel) groter dan een 'plaatsgebonden risicogebied'. Het invloedsgebied is het gebied waarbinnen een verantwoording van het groepsrisico (GR) nodig is.

Voorbeelden invloedsgebied 1% letaliteit⁷

Vulpunt LPG-tankstation	150 meter (Revi) ⁸
Vervoer ammoniak per spoor	1500 meter ⁹
Ammoniakoeling	Veel verschillende afstanden mogelijk, zie het Revi.
Opslag gevaarlijke stoffen	
Vervoer propaan / LPG over de weg	Ca. 300 meter

De normstelling bij het plaatsgebonden risico richt zich op:

- Kwetsbare objecten en
- Beperkt kwetsbare objecten.

Het verschil tussen kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten komt samengevat volgens het Bevi voort uit¹⁰:

- Verblijfstijd personen;
- Kwetsbaarheid personen (bijv. personen met lichamelijke of geestelijke beperking);
- Aantal personen per locatie.

Bij het opstellen van een bestemmingsplan is het belangrijk dat eenduidig valt af te leiden of een bestemming beperkt kwetsbare dan wel kwetsbare objecten omvat.

Naast het plaatsgebonden risico bestaat ook het groepsrisico (GR).

6 Het Bevi richt zich bij het groepsrisico op de 1% letaliteitgrens. Bij de rampenbestrijding worden soms afstanden gehanteerd die groter zijn. Bij LPG-tankstations wordt als uitzondering uitgegaan van de 99% letaliteitgrens. Het is daarom belangrijk om steeds af te stemmen of dezelfde interpretatie aan het begrip invloedsgebied wordt gegeven. De omvang van het invloedsgebied is niet kans-gecorrigeerd.
 7 Bepaald bij stabiele atmosfeer en lage windsnelheid (Weerklasse F 1,5)
 8 Conform het Revi is invloedsgebied hier 150 meter, de 1% letaliteitcontour ligt op 310 meter.
 9 Conform rekenprotocol vervoer gevaarlijke stoffen per spoor.
 10 Zie hiervoor paragraaf 5.3 van het Bevi

- Het *groepsrisicobeleid* beoogt het ontstaan van groepen slachtoffers en de hiermee samenhangende maatschappelijke ontwrichting te voorkomen¹¹.

De omvang van het groepsrisico wordt bepaald binnen het invloedsgebied. Voor de beoordeling van het groepsrisico bestaat géén norm. Wel bestaat de verantwoordingsplicht, die in de volgende paragraaf nader wordt beschreven. Het invullen van de verantwoordingsplicht is een belangrijke verplichting bij het opstellen van een bestemmingsplan. Voor nadere informatie over de omgang met het groepsrisico wordt verwezen naar de Handreiking verantwoordingsplicht groepsrisico of www.groepsrisico.nl.

2.1 Verantwoordingsplicht

In het 'Besluit externe veiligheid inrichtingen', de 'circulaire Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen' en de nog te publiceren nieuwe circulaire/wetgeving voor hoge druk aardgas-transportleidingen is de verantwoordingsplicht opgenomen. Deze verantwoordingsplicht houdt in dat in een bestemmingsplan, conform de in de wetgeving gegeven kaders, de wijziging van het groepsrisico moet worden onderbouwd én verantwoord door het bevoegd gezag. Dit geldt óók wanneer het resultaat onder de oriëntatiewaarde blijft. De oriëntatiewaarde is een soort ijkpunt voor de omvang van het groepsrisico.

De verantwoordingsplicht omvat (samengevat) de volgende elementen:

- Beoordeling van de verandering van het groepsrisico;
- Beoordeling van de mogelijkheden tot zelfredzaamheid van de personen in de omgeving van de risicobron;
- Beoordeling van de mogelijkheden van bestrijdbaarheid van een incident of ramp;
- Beoordeling van de mogelijke alternatieven (voor het ruimtelijk plan);
- Beoordeling van de mogelijkheden tot risicoreductie.

Het invullen van de verantwoordingsplicht levert tevens goede informatie voor het uitwerken van de veiligheidsfilosofie van een ruimtelijk besluit (zie het volgende hoofdstuk). Het overgrote deel van de besluiten waarin de verantwoordingsplicht aan de orde is, betreft ruimtelijke besluiten. Het invullen van de verantwoordingsplicht is daarmee bij uitstek een ruimtelijk instrument.

De essentie van de verantwoordingsplicht is dat een bevoegd gezag zich bij de ruimtelijke besluitvorming uitspreekt over de aanvaardbaarheid van het risico dat na alle maatregelen resteert (restrisico).

---

¹¹ Beleidskader groepsrisico, oktober 2006.

3 Het stappenplan

De verankering van externe veiligheid in het bestemmingsplan wordt in deze Handreiking onder meer gepresenteerd via een aantal werkstappen. Deze zijn:

Stap 1: Inventarisatie huidige en gewenste situatie

Stap 2: Inventarisatie ruimtelijke rechten

Stap 3: Ordening met veiligheidselementen

Stap 4: Beschrijving opzet bestemmingsplan

Stap 5: Bestemmingstoedeling en voorschriften

Stap 6: De plankaart

Stap 7: Nadere eisen en plantoelichting

Stap 8: Financiële verantwoording

Stap 9: Vaststellen van het plan

Het stappenplan richt zich op het verankeren van externe veiligheid in ruimtelijke plannen. Ruimtelijke plannen waarin een veelheid aan andere vormen van ruimtegebruik geregeld moet worden. Het verankeren van externe veiligheid moet plaatsvinden in interactie met al deze 'belangen'.

In de volgende hoofdstukken worden de stappen doorlopen en de principes achter de werkstappen toegelicht. In bijlage 1 is een voorbeeld opgenomen waar de werkstappen voor een simpele situatie zijn verduidelijkt.

De stappen zelf zijn niet uniek. Ook voor andere milieucompartimenten is een vergelijkbaar stappenplan te hanteren. De noodzaak van het doorlopen van het stappenplan zit in het feit dat uitsluitend na het zorgvuldig doorlopen van alle stappen, sprake kan zijn van 'een goede ruimtelijke ordening' in relatie tot externe veiligheid.

3.1 Samenstelling kernteam

Voorafgaand aan het doorlopen van het stappenplan is het raadzaam een kernteam samen te stellen met specialisten op het gebied van:

- ruimtelijke ordening;
- milieu;
- (regionale) brandweer.

Eventueel kan dit team worden aangevuld met verkeerskundigen enz. Door de regionale brandweer van meet af aan bij de planontwikkeling te betrekken, wordt vertraging voorkomen bij de latere formele adviesaanvraag (verplichting op grond van het Bevi).

4 Stappen 1 en 2: de inventarisaties

In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op:

Stap 1: Inventarisatie huidige en gewenste situatie;

Stap 2: Inventarisatie ruimtelijke rechten.

Vaak is een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling de aanleiding voor het vaststellen van het nieuwe ruimtelijk besluit. Uiteraard dient de nieuwe ontwikkeling bij de inventarisatie te worden betrokken.

4.1 Inventarisatie (aanwezige) risicobronnen

De risicobronnen in en nabij het gebied waarvoor het bestemmingsplan wordt vastgesteld, moeten worden geïnventariseerd. Deze inventarisatie dient tot ruim buiten de plangrens te geschieden. Bij sommige risicobronnen kan de risicocontour vele tientallen meters groot zijn (en het invloedsgebied dat belangrijk is voor de bepaling van het groepsrisico soms honderden meters groot). Het is tevens belangrijk te controleren of de gegevens nog actueel zijn. De laatste jaren is veel veranderd op het gebied van wetgeving en bepaling van het risico. De (wijze van) inventarisatie moet zijn vastgelegd in de plantoelichting (stap 7).

Voor de gegevens over de risicobronnen wordt korthedshalve verwezen naar de diverse overzichten die (de laatste jaren) zijn opgesteld. Hierbij valt te denken aan:

- Het Register risicosituaties gevaarlijke stoffen (RRGS)¹²;
- Risicokaarten;
- Risicoatlassen, geactualiseerde telgegevens en prognoses over het vervoer van gevaarlijke stoffen;

Het is belangrijk dat uit de milieubeheervergunning blijkt dat de aangehouden risicoafstanden correct zijn. Bij een LPG-tankstation moet eerst de doorzet van LPG zijn vastgelegd, alvorens van de bijbehorende risicocontour mag worden uitgegaan. Het niet tijdig aanpassen van de milieubeheervergunning kan de doorlooptijd bij het vaststellen van het bestemmingsplan vertragen.

¹² Gemeenten, provincies en Rijk zijn verplicht de risico's van gevaarlijke stoffen te registreren en uiterlijk 30 maart 2008 naar het RIVM te zenden. Deze verplichting valt onder het Registratiebesluit externe veiligheid.

- Het structuurschema buisleidingen.

Bij de inventarisatie moet worden uitgegaan van de vergunde capaciteit van Bevi-bedrijven. Het bedrijf heeft immers het recht om deze capaciteit aan te wenden. De capaciteit is in de regel af te leiden uit de milieubeheervergunning. Soms zal het noodzakelijk zijn om eerst de capaciteit in de milieubeheervergunning vast te leggen, en dan de ruimtelijke procedure te vervolgen¹³.

Uit hoofdstuk 2 blijkt dat invloedsgebieden soms bijzonder groot kunnen zijn. Het is daarom belangrijk om de inventarisatie naar risicobronnen tot ruim buiten het plangebied voort te zetten. Een vaste afstand valt niet te geven, een invloedsgebied kan soms vele kilometers groot zijn. De afdeling milieu kan informatie geven over de omvang van de invloedsgebieden. Het ten onrechte buiten beschouwing laten van invloedsgebieden van Bevi-bedrijven betekent dat het besluit niet conform artikel 13 van het Bevi tot stand komt.

4.2 Inventarisatie van (beperkt)kwetsbare objecten

De inventarisatie en het definiëren van de (beperkt) kwetsbare objecten is een zeer belangrijk onderdeel van de planvorming. Hieromtrent is al diverse jurisprudentie ontstaan¹⁴. *Om deze reden wordt in deze paragraaf de theorie achter de begrippen 'beperkt kwetsbaar' en 'kwetsbaar' nader toegelicht.*

Het 'Besluit externe veiligheid inrichtingen' geeft het meest actuele overzicht wat (onder meer) onder (beperkt) kwetsbare objecten wordt verstaan. De 'circulaire Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen' sluit hierbij aan¹⁵. De wetgever heeft hierbij bewust gekozen voor een niet limitatieve omschrijving van deze objecten. De opsteller van een bestemmingsplan mag hieraan binnen de doelstelling van het Bevi nadere invulling geven.

Een enkele verwijzing naar het Bevi in het bestemmingsplan is een niet sluitende definitie van in het bestemmingsplan toegelaten (beperkt) kwetsbare objecten.

Het Bevi spreekt over 'objecten', terwijl een bestemmingsplan over 'bestemmingen' gaat. Het gaat dus niet alleen om feitelijk aanwezige objecten. Er moet ook naar geprojecteerde objecten worden gekeken ofwel naar de mogelijkheden die het bestemmingsplan toestaat (zie ook het Revi).

Het verschil tussen kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten komt samengevat volgens het Bevi voort uit¹⁶:

- Verblijfstijd;
- Kwetsbaarheid personen;
- Aantal personen per locatie.

¹³ Zie ABRvS 13 september 2006 kenmerk 200508009/1. Het betreft hier het aspect geur. De uitspraak sluit aan op 'vaste' jurisprudentie over het omgaan met vergunningscapaciteit.

¹⁴ Zie www.groepsrisico.nl, onderdeel jurisprudentie.

¹⁵ De hier gehanteerde definitie zal ook worden gebruikt bij nieuwe wetgeving.

¹⁶ Zie hiervoor paragraaf 5.3 van het Bevi

De volgende tabel geeft een niet-limitatieve opsomming van de bedoelde objecten weer.

Kwetsbare objecten
• woningen
• ziekenhuizen, verpleeginrichtingen en zorginstellingen
• onderwijsinstellingen en dagopvang minderjarigen
• kantoorgebouwen en hotels met een bruto vloeroppervlak (b.v.o.) groter dan (>) 1500 m ²
• complexen waarin meer dan 5 winkels zijn gevestigd en waarvan het gezamenlijk b.v.o. > 1000 m ² bedraagt
• winkels met een totaal b.v.o. > 2000 m ² per winkel, voorzover in die complexen of in die winkels een supermarkt, hypermarkt of warenhuis is gevestigd
• kampeer-en andere recreatieterreinen bestemd voor het verblijf > 50 personen gedurende meerdere aaneengesloten dagen
• andere gebouwen waarin doorgaans grote aantallen personen gedurende een groot deel van de dag aanwezig zijn
Beperkt kwetsbare objecten
• verspreid liggende woningen van derden, maximaal 2 woningen/ha.
• dienst- en bedrijfswoningen van derden
• kantoorgebouwen met b.v.o. < 1500 m ²
• hotels en restaurants met b.v.o. < 1500 m ²
• overige winkels
• sporthallen, zwembaden en speeltuinen
• sport- en kampeer- en recreatieterreinen
• overige bedrijfsgebouwen
• overeenkomstige objecten waar mensen gedurende langere tijd verblijven
objecten met hoge infrastructurele waarde die wegens de aard van de gevaarlijke stof bescherming verdienen

De informatie uit de tabel is niet identiek aan de wetstekst. Om het *niet-limitatieve* karakter te accentueren is in de definitie in het Bevi ook het woord 'zoals' opgenomen. Voor een juridisch volledig overzicht wordt verwezen naar art. 1 lid 1, onderdelen a en m, van het Bevi.

Uit onderzoek¹⁷ blijkt dat de interpretatie of er sprake is van een kwetsbaar dan wel beperkt kwetsbaar object vaak moeilijk is.

Bij het opstellen van een bestemmingsplan moet een duidelijke keuze worden gemaakt, zodat nadien eenduidig te interpreteren valt of sprake is van een beperkt kwetsbaar of kwetsbaar object.

Enkele voorbeelden waarom een heldere keuze bij het toelaten van (beperkt) kwetsbare objecten noodzakelijk is:

1. De bestemming 'Maatschappelijke doeleinden' kan bijvoorbeeld omvatten: onderwijsdoeleinden, sociaal-medische doeleinden, levensbeschouwelijke doeleinden, sociaal-culturele doeleinden en doeleinden van sport en recreatie. Zijn dit nu beperkt kwetsbare objecten of kwetsbare objecten en welke grenswaarden en/of richtwaarden zijn van toepassing?
2. Binnen de 10⁻⁶ contour van een LPG-tankstation is de bestemming evenemententerrein annex natuurijsbaan vigerend. Uit het Bevi valt niet eenduidig af te leiden of deze bestemming een kwetsbaar object toestaat. Zo ja, dan is er een sanerings situatie. Zo nee, hoe worden nieuwe

¹⁷ Onderzoek Oranjewoud, zie ook voetnoot 1.

kwetsbare objecten dan voorkomen?

3. Op industrieterreinen staan bestemmingsplannen vaak (zware) bedrijven toe incl. facilitaire bebouwing (bijv. kantoren). De oppervlaktelimit van deze facilitaire bebouwing sluit vaak niet aan op het Bevi. Zo kunnen kantoren bij een bedrijf een oppervlak van meer dan 1500 m² hebben, zijn kwetsbare objecten dus toegestaan *en dient de bestemming als kwetsbaar te worden beschouwd*. Dit betekent dat buurtbedrijven geen milieubeheervergunning kunnen krijgen om de 10⁻⁶ contour over deze bestemming te laten vallen, tenzij het kantoor onderdeel is van een risicovol bedrijf dat onder het Bevi valt.
4. Recreatiebestemmingen worden vaak gebruikt als ruimtelijke scheiding tussen milieubelastende en milieugevoelige bronnen. In het Bevi is aan diverse vormen van ruimtebehoevende recreatie de status van (beperkt)kwetsbaar toegekend. Om later bij Wm-vergunningverlening knelpunten te voorkomen is noodzakelijk dat in het bestemmingsplan duidelijk wordt aangegeven welke ruimtelijke recreatievormen welke mate van bescherming verdienen.

Bij stap 3 wordt een voorstel gedaan hoe de omgang met deze objecten in het bestemmingsplan valt in te passen.

4.3 Confrontatie met normstelling

Nadat invulling is gegeven aan het begrip (beperkt) kwetsbaar object en nadat de veiligheids-situatie bekend is, kan een confrontatie worden gemaakt met de normstelling. Hieruit komt naar voren of sprake is van saneringssituaties of bijvoorbeeld situaties waarbij het groepsrisico speciale aandacht behoeft.

Zoals in de inleiding is aangegeven beoogt deze Handreiking geen overzicht te geven van alle normeringssituaties die binnen de externe veiligheid gangbaar zijn en alle ruimtelijke besluiten die mogelijk zijn. Hiervoor zijn andere handleidingen opgesteld, waarnaar korthedshalve wordt verwezen¹⁸.

4.3.1 Verschil bestaande en nieuwe situaties

Het Bevi en de cRvgs maken minder onderscheid tussen bestaande en nieuwe situaties dan bijvoorbeeld bij de geluidwetgeving. Ze kennen een zeer beperkt overgangsrecht en het Bevi beoogt dat in 2010 de ongewenste risicosituaties gesaneerd zijn¹⁹.

Punt van aandacht:

In het Bevi staat dat elk nieuw ruimtelijk besluit een 'nieuwe situatie' is, en dus direct in overeenstemming moet zijn met de grenswaarden voor 10⁻⁶ l/jaar. Dit geldt dus ook bij conserverende bestemmingsplannen. (Bevestigd bij uitspraak ABRs: 25 oktober 2006, nr. 200508135/1).

Bij een nieuw ruimtelijk besluit moet dus worden uitgegaan van de normen voor een nieuwe situatie.

4.4 Is de verantwoordingsplicht van toepassing?

In het 'Besluit externe veiligheid inrichtingen' en de 'circulaire Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen' is de verantwoordingsplicht opgenomen. Deze verplichting zal ook in de nog vast te stellen externe veiligheidswetgeving worden geïntegreerd.

'Besluit externe veiligheid inrichtingen':

Dit besluit geeft aan dat de verantwoordingsplicht van toepassing is bij ruimtelijke besluiten binnen een invloedsgebied waarbij feitelijk aanwezige dan wel geprojecteerde (beperkt) kwetsbare objecten zijn toegelaten.

---

¹⁸ Bijv. Externe veiligheid in het bestemmingsplan, Checklist en procedure DHV, december 2005. / Externe veiligheid in het bestemmingsplan, RMD 2006./ Adviestaak regionale brandweer, Handreiking Bevi in relatie tot WRO, 2005.

¹⁹ Artikel 21 van het Bevi biedt de mogelijkheid de grens- en richtwaarden voor 1 januari 2009 te herzien.

‘Circulaire Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen’:

In deze circulaire is aangegeven dat over elke toename van het groepsrisico of een overschrijding van de oriëntatiewaarde verantwoording moet worden afgelegd. Dit kan gebeuren door besluiten aan de kant van de bron (vervoer of bedrijven) of door besluiten aan de omgevingskant.

Overzicht ruimtelijke besluiten WRO volgend uit de circulaire
• De vaststelling van een bestemmingsplan (art. 10 WRO);
• De wijziging of uitwerking van een bestemmingsplan (art. 11 WRO);
• De binnenplanse vrijstelling (art. 15 lid 1 WRO);
• De tijdelijke vrijstelling (art. 17 lid 1 WRO);
• De zelfstandige projectprocedure (art. 19 WRO);
• Het rijksprojectenbesluit (art. 39b WRO);
• Vrijstellingsverzoek voor bovengemeentelijk belang (art. 40 lid 1 WRO);
• Vrijstelling van de bouwverordening of het Bouwbesluit 2003 (art. 11 Woningwet).

Rechtstreekse toetsing aan milieu-kwaliteitseisen

Op grond van artikel 44 van de huidige Woningwet (Ww) mag een bouwvergunning uitsluitend worden getoetst aan het bestemmingsplan en de bouwverordening. Als het bestemmingsplan een kwetsbaar object toestaat, moet hiervoor een bouwvergunning worden verleend, ook als dit object binnen een 10⁻⁶ contour is geprojecteerd. Veel van de vigerende bestemmingsplannen zijn op dit punt niet ‘waterdicht’.

Om het verlenen van bouwvergunningen in dit soort situaties onmogelijk te maken is een nieuw bestemmingsplan de beste oplossing. Daarnaast zal bij de inwerkingtreding van de nieuwe Wro (naar verwachting juli 2008) tredt ook het nieuwe artikel 44 van de Woningwet in werking. Op grond van dat artikel is rechtstreekse toetsing van een aanvraag om een bouwvergunning aan een milieukwaliteitseis mogelijk, indien dat in de AMvB waarin de milieukwaliteitseis is gesteld, is geregeld. Dat betekent dat om rechtstreekse toetsing aan de normen voor het plaatsgebonden risico mogelijk te maken, het Bevi moet worden aangepast.

Het bestemmingsplan is echter ook een belangrijk toetsingskader bij de verlening van milieubeheervergunningen. Daarom blijft het noodzakelijk dat uit de bestemmingstoedeling duidelijk valt af te leiden waar (beperkt) kwetsbare objecten zijn toegestaan.

In de definitie van ruimtelijke besluiten waarop de verantwoordingsplicht van toepassing is zitten tussen het ‘Besluit externe veiligheid inrichtingen’ en de ‘circulaire Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen’ kleine verschillen. Daarom wordt voor een juridisch sluitend overzicht verwezen naar de originele teksten.

4.5 Inventarisatie personendichtheden

Ter bepaling van de omvang van het groepsrisico is het belangrijk om de personendichtheid te inventariseren. Hieromtrent wordt verwezen naar de Handreiking verantwoordingsplicht groepsrisico²⁰.

4.6 Inventarisatie ruimtelijke rechten

Bij stap 1 is vooral ingegaan op de huidige situatie. Impliciet zijn ook ruimtelijke rechten geïnventariseerd. Ter voorkoming van (plan)schadeclaims en ongewenste ruimtelijke ontwikkelingen is het belangrijk aandacht te schenken aan wat het bestemmingsplan, naast de fysiek aanwezige situatie, nog meer toestaat.

4.7 Eenduidige datering gebruikte definities

De externe veiligheidswetgeving is volop in ontwikkeling. Indien in de begrippenomschrijving van een bestemmingsplan niet het staatsblad is aangegeven van de wet of het besluit dat wordt aangehaald, kan hierdoor in later stadium onduidelijkheid ontstaan.

Ter illustratie: Het Bevi en het Revi zijn op 27 oktober 2004 van kracht geworden. Aangekondigd is dat in de toekomst een groter aantal bedrijven onder het Bevi zal vallen.

20 www.vrom.nl of www.groepsrisico.nl

5 Stap 3: Ordenen met veiligheidselementen

Een goede ordening met veiligheidselementen kan de externe veiligheid verbeteren. De mate waarin hangt sterk af van de lokale situatie. Bij het ordenen met veiligheidselementen moeten in ieder geval worden betrokken:

- de wettelijke normstelling;
- het gemeentelijke externe veiligheidsbeleid;
- de verantwoordingsplicht (zie artikel 13 Bevi²¹);
- het tijdsaspect (welke veranderingen zijn gedurende de planperiode te verwachten).

5.1 Wettelijk kader en het gemeentelijke beleid

Door het rijk zijn de grens- en richtwaarden gesteld voor het garanderen van de basisveiligheid. Bij de uitwerking van het bestemmingsplan moet worden gekozen hoe deze grens- en richtwaarden in het bestemmingsplan worden verankerd. Daarnaast zijn er nog vele keuzes welke door Burgemeester en Wethouders moeten worden ingevuld (o.a. de verantwoordingsplicht). Veel keuzes hierbij zullen planoverstijgend zijn²². Een gemeentelijk extern veiligheidsbeleid kan hierbij een aanvullend kader bieden. Vanuit een bestemmingsplan kan naar deze beleidskeuzes worden verwezen, zodat de plantoelichting toegespitst kan worden op de specifieke keuzes.

5.2 Ordeningscriteria

Het aantal en de aard van de ordeningscriteria is een sterk lokale aangelegenheid. Te denken valt aan:

- Het hanteren van ruimtelijke scheiding;
- Het uitsluiten, saneren, conserveren of juist stimuleren van risicobronnen;

²¹ Zie ook Handreiking verantwoordingsplicht groepsrisico

²² Het invloedsgebied van een risicobron overlapt vaak meerdere ruimtelijke plannen. De inzet van hulpdiensten wordt op regioniveau gefaciliteerd, en een spoorweg loopt door de gehele gemeente enz.

- Het toedelen van (beperkt) kwetsbare bestemmingen;
- De omvang van het groepsrisico;
- De wijze van ruimtelijke scheiding van risicobronnen;
- De bereikbaarheid van risicobronnen;
- De routing van gevaarlijke stoffen (voor zover beïnvloedbaar);
- Beantwoording van de vraag of toename veroorzaakt mag worden door toename van het aantal personen, de risicobronnen of beide;
- Het al dan niet bundelen van zonerings (ook andere milieucompartimenten).

De beleidskeuzes kunnen zijn toegespitst op de bron of op de omgeving. Hierbij is wel sprake van een sterke wisselwerking.

- Een omgeving waarin het bestemmingsplan kwetsbare objecten toestaat, limiteert automatisch de omvang van nieuwe risicocontouren. Een nieuwe risicocontour mag immers geen kwetsbare bestemmingen overlappen;
- In een bestemmingsplan dat risicobronnen toestaat, moeten beperkingen aan de omgeving worden gesteld. Voorkomen moet worden dat saneringsituaties ontstaan doordat kwetsbare objecten zich binnen een risicocontour vestigen;
- Hoe meer (concentraties van) personendichtheden na de risicobron zijn gesitueerd (of andersom), des te hoger zal het groepsrisico zijn.

Enkele ordeningsprincipes worden in de volgende paragrafen uitgewerkt. Bij het overleg van het kernteam (paragraaf 4.1) kunnen de verdere mogelijkheden worden uitgewerkt.

5.2.1 *Het hanteren van een ruimtelijke scheiding*

Vanuit een goede ruimtelijke ordening is het hanteren van ruimtelijke scheiding tussen risicobronnen en te beschermen vormen van ruimtegebruik een 'basisregel'. In de toelichting van een ruimtelijke besluit dient de (on)mogelijkheid tot ruimtelijke scheiding duidelijk te zijn beschreven. Veelal betreft het keuzes die al op structuurplanniveau dienen te worden gemaakt: waar concentreert men risicobronnen en waar juist niet.

5.2.2 *Uitsluiten van risicobronnen*

Als het ongewenst is dat zich op een locatie, bijvoorbeeld een bedrijventerrein, risicobronnen vestigen, en deze ook niet aanwezig zijn, kan dit worden uitgesloten door middel van voorschriften.

In de VNG-brochure *Bedrijven en Milieuzonering*, uitgave 2007, is de informatie over externe veiligheid afgestemd op de nieuwe externe veiligheidsinzichten. Ten aanzien van externe veiligheid wordt als optie gegeven om Bevi-bedrijven eerst uit te sluiten en nadien eventueel via een vrijstelling toe te staan. Nadrukkelijk wordt hierbij vermeld dat dan vooraf wel een plansystematiek moet zijn gekozen waarbij vestiging in later stadium mogelijk blijft. Als het bestemmingsplan bijvoorbeeld integraal kwetsbare objecten toestaat, dan valt de risicocontour van een Bevi-bedrijf alleen nog in

te passen als deze op het eigen bedrijfsterrein blijft. Daarnaast kunnen hoge personendichtheden betekenen dat een Bevi-bedrijf in later stadium alleen in combinatie met een hoog groepsrisico kan worden toegestaan.

5.2.3 *Conserveren van risicobronnen*

Het conserveren van risicobronnen betekent het strak vastleggen van de risicocontouren in het bestemmingsplan, zodat geen latere groei meer mogelijk is. In de volgende tekstkaders worden voorbeelden gegeven.

Voorbeeld uitsluiting risicobronnen

Op de gronden welke op de plankaart zijn begrensd door de lijn 'uitsluiting risicovolle activiteiten' zijn activiteiten die vallen onder het 'Besluit externe veiligheid inrichtingen' uitgesloten.

Met dit voorschrift worden de zware risicovolle activiteiten, uitgesloten. Het voorschrift laat echter propaantanks met bijbehorende veiligheidsafstanden toe. Is het de bedoeling deze eveneens uit te sluiten, dan kunnen ook risicovolle activiteiten uit het Besluit voorzieningen en installaties milieubeheer uitgesloten worden. Geadviseerd wordt om in de voorschriften concreet te benoemen welke activiteiten uit dit Besluit worden uitgesloten.

Het is belangrijk te realiseren dat het uitsluiten van Bevi-bedrijven mogelijk meer bedrijven uitsluit dan noodzakelijk is. Koelinstallaties met meer dan 400 kg ammoniak²³ vallen onder het Bevi. Uit het Bevi blijkt echter dat veel van deze installaties minimale risicocontouren kennen en dat er geen groepsrisico speelt.

²³ Voorzien is dat bij aanpassing van het Bevi deze grens wordt opgetrokken naar 1500 kg ammoniak. De datum van deze aanpassing is nog onbekend.

Voorbeeld conservering van situatie incl. vrijstelling

(Tekst opnemen in inleidende bepalingen of in een bestemming).

Daar waar op de plankaart een 'risicocontour externe veiligheid' is opgenomen, zijn op gronden gelegen binnen deze contour geen kwetsbare objecten toegestaan.

Voorwaarde bij toepassing is dat in de begripsbepalingen duidelijk is gedefinieerd wat kwetsbare objecten zijn en dat een motivering wordt gegeven waarom beperkt kwetsbare objecten zijn toegestaan.

Omdat in de toekomst contouren kunnen vervallen, is het nuttig om een wijzigingsbevoegdheid op te nemen, zie paragraaf 6.4.

Veel vigerende bestemmingsplannen van industrieterreinen staan binnen dezelfde bestemming zowel Bevi-bedrijven als kwetsbare objecten toe. Wanneer gekozen wordt voor 'stimuleren' moet deze situatie beëindigd worden.

Veel onduidelijkheid kan worden voorkomen door een bestemming tevens een aanduiding 'kwetsbaar' te geven. Dit sluit aan bij artikel 3.1 van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening en voorkomt interpretatieproblemen. Indien uitsluitend beperkt kwetsbare objecten zijn toegestaan, moet dit ook duidelijk uit de omschrijving blijken.

Voorbeeld gebruik aanduiding kwetsbaar gebied.

De op de plankaart als 'Gebied met kwetsbare objecten' aangeduide gronden dienen bij de toetsing van risicocontouren (10^{-6}) integraal beoordeeld te worden als een kwetsbaar object zoals bedoeld in het 'Besluit externe veiligheid inrichtingen'

Bij conservering moet niet alleen worden gedacht aan de contouren van het plaatsgebonden risico, maar ook aan het vastleggen van het groepsrisico. Zie paragraaf 6.5.

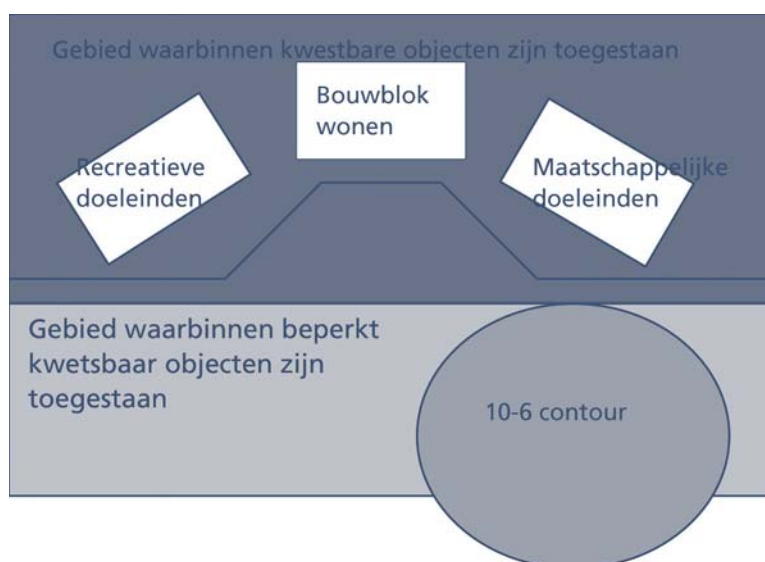
5.2.4 Stimuleren van risicobronnen

In Nederland moet ruimte blijven voor risicovolle bedrijven. Het moet een bewuste keuze zijn om al dan niet in bestemmingsplannen risicoruimte te reserveren. Hierbij kan genuanceerd worden door bijvoorbeeld specifieke Bevi-bedrijven uit te sluiten. Bij deze keuze is het van belang dat op terreinen waar risicovolle bedrijven zijn toegestaan, deze bedrijven niet via een omweg worden beperkt doordat de omliggende grond kwetsbare bestemmingen toestaat (zie ook volgende paragraaf).

5.2.5 Het toedelen van (beperkt) kwetsbare bestemmingen

Een krachtig middel is het reguleren van risicobronnen door het bestemmen van kwetsbare objecten. *Waar kwetsbare objecten zijn toegelaten, zijn 10^{-6} risicocontouren uitgesloten*²⁴. Deze wijze van omgang met het plaatsgebonden risico is goed toepasbaar bij Bevi-bedrijven en bij nieuwe ruimtelijke situaties langs transportroutes. Deze werkwijze biedt meer flexibiliteit dan het openen van risicocontouren en voorkomt (interpretatie) problemen in later stadium.

Voorbeeld van ordenen door toekennen kwetsbaarheid aan een gebied via een aanduiding.

Deze methode voorkomt ook de knelpunten welke door 'vergunningsvrij bouwen' kunnen ontstaan. Vergunningsvrij bouwen kan immers betekenen dat zonder nadere toetsing binnen een risicocontour wordt gebouwd. Een gebied waarbinnen kwetsbare objecten zijn toegelaten kan, mits voldoende ruim, een veilige zone bieden waarin 'vergunningsvrij bouwen' geen knelpunt oplevert.

Bij het toepassen van dit systeem wordt ingespeeld op de omstandigheid dat het Bevi een niet limitatieve opsomming geeft van wat kwetsbare objecten zijn, waardoor het gebied voor kwetsbare objecten zo flexibel mogelijk kan worden vastgesteld. Op een gemotiveerde wijze kan derhalve de omschrijving worden verruimd, zeker als dit een eenduidige interpretatie van het gebruik van de grond bevordert.

²⁴ Ingevolge de 'circulaire Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen' bestaan voor bestaande situaties uitzonderingen.

Voorbeeld gebruik aanduiding beperkt kwetsbaar gebied.

De op de plankaart als 'Gebied met beperkt kwetsbare objecten' aangeduide gronden dienen bij de toetsing van risicocontouren (10^e) integraal beoordeeld te worden als beperkt kwetsbaar object zoals bedoeld in het 'Besluit externe veiligheid inrichtingen'.

Dit voorschrift vereist een duidelijke toelichting in de begripsomschrijvingen van wat kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten zijn, zodat voorkomen wordt dat een beperkt kwetsbare object 'verkleurt' tot kwetsbaar object.

Door de tijd heen is verschil ontstaan in de definitie voor (beperkt) kwetsbare objecten. Het is onduidelijk als verschillende definities door elkaar worden gehanteerd. De wetgever beoogt om de definitie van het Bevi integraal toe te passen in de nog te ontwikkelen wetgeving. In een bestemmingsplan kan hierop worden geanticipeerd.

In deze Handreiking is meermalen gewezen op het belang om de (regionale) brandweer bij het gehele planproces te betrekken. Bij het invullen van de verantwoordingsplicht dient de regionale brandweer verplicht in de gelegenheid te worden gesteld om advies uit te brengen. Wordt deze mogelijkheid niet geboden, of blijkt niet duidelijk uit de plantoelichting dat om advies is verzocht, dan is dit een 'vormfout'.

5.2.6 Omgang met het groepsrisico

Via het bestemmingsplan kan het gemeentelijke groepsrisicobeleid worden geëffectueerd door:

- Het uitwerken van de verantwoordingsplicht. Voor informatie over de verantwoordingsplicht wordt kortheidshalve verwezen naar de Handreiking verantwoordingsplicht groepsrisico;
- Het beheersen van de personendichtheid (zodat een ongewenste toename van personen wordt voorkomen). Zie paragraaf 6.5;
- Het vastleggen van (veiligheids)maatregelen die voortkomen uit de beoordeling van het groepsrisico. Een goed verantwoord groepsrisico betekent hier 'een goede ruimtelijke ordening'²⁵. De wijze van vastleggen hangt hierbij sterk af van de aard van de maatregel.

---

²⁵ Het Bevi verplicht niet om bij een nieuw industrieterrein waar nog geen Bevi-bedrijven zijn, de verantwoordingsplicht in te vullen. Deze plicht bestaat pas als een Bevi-bedrijf aanwezig is of verantwoord worden nodig is vanwege de ligging binnen een invloedsgedebied van een transportroute. Vanuit 'een goede ruimtelijke ordening' is het logisch dat de verantwoordingsplicht wordt ingevuld als een bestemmingsplan de capaciteit heeft om Bevi-bedrijven te vestigen. Zie ook hoofdstuk 6.

6 Stappen 4 en 5: Bestemmingstoedeling

In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op:

Stap 4: Beschrijving opzet bestemmingsplan;

Stap 5: Bestemmingstoedeling en voorschriften.

6.1 Beschrijving opzet bestemmingsplan

Bij het doorlopen van de drie voorgaande stappen is de veiligheidssituatie in beeld gekomen en is door het ruimtelijk ordenen met externe veiligheid een beeld ontstaan van de situatie die in het bestemmingsplan moet worden vastgelegd. Het is belangrijk dat dit beeld, naast de weergave van de inventarisaties, ook in de toelichting van het bestemmingplan wordt beschreven. Zo zijn de keuzes ook in later stadium te herleiden.

Uit de toelichting van het bestemmingsplan dient duidelijk te blijken of er sprake is van saneringsituaties. Indien dit zo is, dienen de financiële consequenties onderbouwd te worden in de planexploitatie (zie ook stap 8).

Een bestemmingsplan kan pas worden vastgesteld op het moment dat duidelijk is hoe de saneringssituatie wordt opgelost.

6.2 Bestemmingstoedeling en voorschriften

Stap 5 omvat de onderdelen:

- Begripsbepaling (wat is (beperkt) kwetsbaar);
- Verankering plaatsgebonden risico;
- Verankering groepsrisico;
- Omgang met bedrijvenlijst;
- Verbodsbepalingen;
- Vrijstellingen, flexibiliteit;
- Nadere eisen.

Voorbeeld 1. Toegespitste omschrijving kwetsbaar object

Kwetsbare objecten:

Woningen niet zijnde:

- verspreid liggende woningen van derden met een dichtheid van maximaal 2 per hectare²⁶;
- dienst- of bedrijfswoningen van derden.

Gebouwen bestemd voor het verblijf van al dan niet gedurende een gedeelte van de dag, van minderjarigen, ouderen, zieken of gehandicapten.

Gebouwen waarin grote aantallen personen gedurende een groot gedeelte van de dag aanwezig plegen te zijn, te weten:

- kantoorgebouwen en hotels met een bruto vloer oppervlak (b.v.o.) van meer dan 1.500m² per object;

Opmerking:

Er kan ook gekozen worden voor een toevoeging van objecten, mits dit valt binnen de criteria van het Bevi. Voorkomen moet worden dat onduidelijkheid ontstaat of een object nu wel of niet kwetsbaar is.

Voorbeeld 2. Omschrijving beperkt kwetsbaar object

Beperkt kwetsbare objecten:

- Verspreid liggende woningen van derden met een dichtheid van maximaal twee woningen per hectare²⁶;
- Dienst- bedrijfswoningen van derden;
- Kantoorgebouwen en hotels met een b.v.o van minder of gelijk aan 1500m² per object;
- Restaurants voor zover hierin geen grote aantallen personen gedurende een groot gedeelte van de dag aanwezig plegen te zijn;

Opmerking

Belangrijk is dat de omschrijving zodanig eenduidig is, dat beperkt kwetsbare objecten niet kunnen verkleuren tot kwetsbare objecten.

6.2.1 Definiëring (beperkt) kwetsbare objecten

In paragraaf 4.3 is beschreven dat het belangrijk is steeds eenduidig vast te stellen of binnen een bestemming beperkt kwetsbare dan wel kwetsbare objecten zijn toegestaan én dat duidelijk blijkt hoe deze objecten gedefinieerd zijn.

De variatie aan (beperkt) kwetsbare objecten is binnen één bestemmingsplan, behoudens bij bedrijventerreinen en in het buitengebied, vaak beperkt. Dit biedt de mogelijkheid om specifiek te definiëren.

6.3 Verankering plaatsgebonden risico

Het plaatsgebonden risico kan verankerd worden op directe en indirecte wijze. De directe verankering is hierbij vooral brongericht. De indirecte verankering is meer gericht op uitsluiting van risico's door de mate van bescherming van de omgeving vast te leggen. De indirecte verankering wordt het meest toegepast.

Mogelijkheden voor afweging

Voor kwetsbare objecten is geen ruimte voor afweging. De risicocontour (10⁻⁶) vormt een harde grens waarvan niet afgeweken mag worden. De enige afwegingsruimte is dat tussen de 10⁻⁵ en 10⁻⁶-contour maximaal drie jaar een kwetsbaar object mag worden toegelaten, onder de strikte voorwaarde dat ook is vastgelegd hoe na uiterlijk drie jaar de sanerings situatie is opgelost.

Voor beperkt kwetsbare objecten is wel ruimte voor afweging. De 10⁻⁶ contour is een richtwaarde, waarvan vanwege zwaarwegende belangen mag worden afgeweken. Deze 'zwaarwegende belangen' zijn niet gedefinieerd, waarmee een grote mate van afwegingsruimte gegeven wordt. Aan het toestaan van beperkt kwetsbare objecten binnen de 10⁻⁶ contour kunnen voorwaarden gesteld worden waaraan die objecten moeten voldoen. Deze voorwaarden moeten in de voorschriften van het bestemmingsplan worden opgenomen.

Directe verankering

Bij directe verankering kunnen in een bestemmingsplan bijvoorbeeld voorschriften worden opgenomen waarin is bepaald dat:

- risicobronnen nadrukkelijk zijn uitgesloten;
- risicocontouren de perceelsgrens van een bedrijf niet te buiten mogen gaan (tenzij onthefing is verleend);

De wijze van grafische weergave wordt beschreven in hoofdstuk 7.

De WRO en Wro verzetten zich niet tegen directe verankering van kwetsbare objecten. Voor de voorbeelden wordt verwezen naar paragraaf 5.2.1. en 5.2.2.

Indirecte verankering

Zoals in paragraaf 5.2.4 is beschreven zijn risicovolle activiteiten per definitie uitgesloten als er in een gebied met een bestemming 'Woondoeleinden' geen 10⁻⁶ risicocontour aanwezig is²⁷. De indirecte verankering wordt hierbij gerealiseerd door via de beschermde status van de omgeving (de 'ontvanger') het risico uit te sluiten. De methode is vooral handig in situaties waar zich nieuwe risicobronnen kunnen vestigen. Voorwaarde voor een goed functionerende indirecte verankering is een duidelijke definiëring van de kwetsbare objecten én een duidelijke weergave waar die objecten gerealiseerd mogen worden. Het toepassen van medebestemmingen bevordert hierbij sterk de leesbaarheid van het bestemmingsplan.

²⁶ Deze oppervlakte-eenheid dient op een logische manier te worden bepaald.

²⁷ Indien deze contour wel aanwezig is, is sprake van een sanerings situatie.

Risicocontouren bij transportsituaties

De in dit hoofdstuk beschreven systematiek is deels ook bruikbaar bij transportsituaties. Een belangrijk verschil hierbij is dat de milieuruimte bij bedrijven via milieubeheervergunning wordt gereguleerd en de milieuruimte van transportsituaties niet.

Zolang het beleid voor het Basisnet nog niet is uitgewerkt ligt de omvang van vervoer van gevaarlijke stoffen over transportassen niet vast. In deze situaties ligt het voor de hand om de contouren te baseren op prognose van het vervoer. Bij het opstellen van een bestemmingsplan is het echter altijd raadzaam om flexibiliteit te hanteren ten aanzien van de veiligheidszonerings en hierdoor latere saneringssituaties te vermijden.

Voorbeeld mogelijkheid tot wijziging van contouren

Burgemeester en Wethouders zijn bevoegd overeenkomstig het bepaalde in artikel 11 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening het plan te wijzigen, indien de wijziging betrekking heeft op het verschuiven dan wel laten vervallen van de op de plankaart opgenomen contour plaatsgebonden risico.

Beheersing personendichtheden

Als het gevaar van een risicobron niet verandert, neemt het groepsrisico toch toe als het aantal personen in het invloedsgebied toeneemt. Deze toename wordt groter naar mate de afstand van deze personen tot de risicobron korter wordt²⁸. Om het groepsrisico te beheersen, is het daarom naast de bronaanpak vanuit de Wet milieubeheer (dus het opleggen van een milieunorm) noodzakelijk om in een bestemmingsplan te borgen dat het aantal personen niet ongewenst toeneemt.

Als in een milieubeheervergunning het niveau van het groepsrisico als norm ligt verankerd (B&W mogen dit doen) dan is het belangrijk dat nieuwe ruimtelijke besluiten hierop worden afgestemd of dat via de verantwoordingsplicht gemotiveerd wordt afgeweken.

6.4 Hardheidsclausule en wijzigingsbevoegdheid

Door nieuwe technische inzichten, verandering van wetgeving en nieuwe rekenmodellen kan de omvang van risicocontouren fluctueren zonder dat de risicovolle activiteit verandert. Het is daarom van belang om in het bestemmingsplan een wijzigingsbevoegdheid op te nemen om deze contouren te kunnen verschuiven of te laten vervallen indien het risico is beperkt dan wel opgeheven.

6.5 Verankering groepsrisico

Vastlegging van hoe de gemeente is omgegaan met het groepsrisico vindt plaats in de toelichting bij het bestemmingsplan. Daar kan ook worden verwezen naar een afzonderlijk document met daarin de verantwoording rond het groepsrisico en/of een omgevingsvisie externe veiligheid.

De regulering van de personendichtheden betekent het toepassen van een situeringscriterium. Het hanteren van een dergelijk criterium past binnen de systematiek van de WRO en Wro. De verankering kan plaatsvinden op directe en indirecte wijze (zie paragraaf 10.3 van de Handreiking verantwoordingsplicht groepsrisico).

6.5.1 Indirecte verankering

Als het bestemmingsplan concreet aangegeven bouwblokken bevat én eenduidig valt te interpreteren hoeveel eenheden (bijv. woningen of m² kantooroppervlak) aanwezig zijn, zijn de personendichtheden op indirecte wijze verankerd²⁹. Voor de omrekenfactoren³⁰ wordt verwezen naar de Handreiking verantwoordingsplicht groepsrisico.

Voor het indirect verankeren hoeven geen extra voorschriften in een bestemmingsplan te worden opgenomen. Voorwaarde is wel dat uit de plankaart valt af te leiden hoeveel eenheden aanwezig mogen zijn. Ook is het belangrijk dat bij een groepsrisicoberekening een herkenbare relatie valt te leggen tussen die eenheden en de positie hiervan ten opzichte van de risicobron.

Globale bestemmingsplannen

Bij globale bestemmingsplannen valt niet eenduidig af te leiden hoeveel personen op welke locatie binnen een plangebied aanwezig kunnen zijn. Dit betekent dat het groepsrisico niet verankerd is en dus ongewenst kan toenemen. In gebieden waar het beheersen van het groepsrisico belangrijk is, wordt toepassing van deze planvorm afgeraden. Een tussenoplossing is het plangebied te verdelen in zones, waarbij per zone wordt beschreven hoe personendichtheden verspreid mogen zijn. Hoe dichter deze zones bij de risicobron zijn gelegen, des te belangrijker is de gedetailleerdheid van de omschrijving.

28 Invloedsgebieden kunnen honderden meters groot zijn. Vooral een toename van de personendichtheid in de eerste 200 tot 300 meter geeft een rekenkundige toename van het groepsrisico.

29 Uit het bestemmingsplan zijn dan de eenheden af te leiden. Gecombineerd met de rekenfactoren uit de Handreiking verantwoordingsplicht groepsrisico kunnen de personendichtheden worden afgeleid.

30 Omrekenfactoren: hoeveel personen per object of m² bedrijfsoppervlak aanwezig zijn.

Voorbeeld zonering (bijv. bij de bestemming woondoeleinden)

Zonering:

In bijlage 1 bij deze voorschriften is een zonering opgenomen, waar per zone het maximale aantal woningen per hectare als volgt is bepaald:

Zone 1: maximaal 20 woningen per hectare

Zone 2: maximaal 35 woningen per hectare

Opmerking:

De personendichtheid neemt toe naar gelang de afstand tot de risicobron toeneemt. Het spreekt voor zich dat aan een dergelijke zone-indeling een gedetailleerd onderzoek naar het groepsrisico ten grondslag ligt.

6.5.2 Directe verankering

Bij de directe verankering is concreet per gebied aangegeven wat de maximale personendichtheid mag zijn. Opgemerkt wordt dat deze wijze van verankeren veel specifieke voorschriften vraagt en vanwege de moeilijke handhaafbaarheid geen voorkeur verdient.

6.6 Gebruik van een bedrijvenlijst

Bij het in- en uitwaarts zonereren van bedrijventerreinen wordt frequent gebruik gemaakt van bedrijvenlijsten. Veelal is deze bedrijvenlijst een afgeleide van de lijst in de VNG-brochure. Het blijft belangrijk om de kolom met 'gevaarsafstanden' in de lijst te handhaven. Het Bevi omvat immers niet alle gevaarsaspecten van bedrijven, en voor deze bedrijven blijft een goede zonering van de gevaarsaspecten noodzakelijk.

Via de bedrijvenlijst zijn verschillende situaties mogelijk:

1. Bevi-bedrijven zijn toegestaan en sluiten aan op de bedrijvenlijst. Voor deze situaties is het vooral belangrijk dat binnen de risicocontouren zich geen ongewenste ruimtelijke ontwikkelingen kunnen voordoen.
2. Bestaande Bevi-bedrijven zijn toegestaan, maar deze hebben een zwaardere categorie dan conform het bestemmingsplan is toegestaan. In wezen verschilt deze situatie niet met andere situaties waarbij het bedrijf 'zwaarder' is dan de plaatselijke bestemming toestaat.

Los van de bedrijvenlijst kunnen Bevi-bedrijven ook worden uitgesloten om nadien via een vrijstelling/planwijziging al dan niet te worden toegestaan.

6.6.1 Bevi bedrijven toestaan via vrijstelling

De ruimtelijke impact van Bevi-bedrijven kan sterk verschillen en door de combinatie met de beoordeling van het groepsrisico cq. de verantwoordingsplicht zijn de ruimtelijke consequenties vooraf vaak moeilijk te overzien. De brochure 'Bedrijven en milieuzonering' geeft de optie om Bevi-bedrijven in eerste instantie uit te sluiten en deze later, desgewenst via een vrijstelling/wijziging toe te staan. In de brochure is nadrukkelijk aangegeven dat het bestemmingsplan dan wel ruimte moet laten om in later stadium Bevi-bedrijven te vestigen. Als het plan integraal kwetsbare objecten toestaat is vestiging van Bevi-bedrijven alleen mogelijk als de risicocontour binnen de perceelsgrens blijft of de verkeersinfra overlapt.

Zodra de risicocontour een buurperceel overlapt waar kwetsbare bestemmingen gerealiseerd kunnen worden, kan immers geen milieubeheervergunning worden verleend³¹. En als geen milieubeheervergunning kan worden verleend, ontbreekt de basis voor de vrijstellingsprocedure; de bestemming kan immers niet worden verwezenlijkt. Jurisprudentie zal moeten leren hoe aan dit aspect vorm moet worden gegeven.

Toepassen vrijstelling

Aan de toepassing van binnenplanse vrijstelling kunnen in een bestemmingsplan criteria worden verbonden. In beginsel is een gemeente vrij om deze criteria te bepalen, maar de externe veiligheidswetgeving geeft zelf al ruimtelijke criteria en kent ook de noodzaak tot het invullen van de verantwoordingsplicht. Het doorlopen van de criteria van deze wetgeving bij beoordeling van de toelaatbaarheid van de vrijstelling biedt derhalve een basis voor een goede ruimtelijke ordening.

Gebruik bedrijvenlijst ter limitering personendichtheid

De bedrijvenlijst in een bestemmingsplan wordt soms ook gebruikt om bedrijfstypen met een hoge personendichtheid, zoals call-centers, of kwetsbare bedrijfstypen zoals sociale werkplaatsen, uit te sluiten. Werknemers bij sociale werkplaatsen kunnen immers beperkt zelfredzaam zijn. Maar de toepassing van de bedrijvenlijst gaat vaak vergezeld van een vrijstelling waarin is bepaald dat bedrijven uit een hogere klasse, die de milieubelasting geven van bedrijven uit een lagere

³¹ Verlening van de milieubeheervergunning is niet mogelijk omdat geprojecteerde kwetsbare objecten zijn toegestaan.

klasse, vrijstelling kunnen krijgen. Deze (standaard) vrijstellingen beoordelen echter alleen de milieubelasting. Deze vrijstellingen moeten dan ook beoordeeld worden op de mogelijke effecten op het groepsrisico door toename van de personendichtheden of de komst van groepen beperkt kwetsbare personen.

Voorbeeld verankering in voorschrift van een zone met vluchtroute

Op de als 'vluchtroute' aangeduide gronden is geen bebouwing toegestaan.

NB: Via een voorschrift is wel te regelen dat er geen fysieke obstakels gerealiseerd mogen worden binnen een vluchtroute. Niet valt te regelen dat die vluchtroute wordt vrijgehouden van begroeiing (bomen, struiken enz).

6.7 Het vastleggen van veiligheidsmaatregelen

Bij het uitwerken van de verantwoordingsplicht kunnen maatregelen naar voren komen waarmee het groepsrisico effectief kan worden verbeterd. De aard van deze maatregelen kan sterk verschillen. Als deze maatregelen onderdeel gaan uitmaken van het bestemmingsplan, moeten deze wel passen binnen de randvoorwaarden van de wet. Jurisprudentie geeft hierbij aan dat de maatregelen ook op het gewenste tijdstip realiseerbaar én afdwingbaar moeten zijn³². Als de maatregelen ruimtelijk relevant zijn, en op bestemmingsplanniveau een duidelijke invulling mogelijk is, kunnen deze in de voorschriften worden verankerd. Het betreft hier bijvoorbeeld toestaan van kwetsbare objecten, uitsluiten van Bevi-bedrijven, of opnemen van zones.

6.8 Mogelijkheden nieuwe Wro

Volgens de Memorie van Toelichting maakt artikel 3.1 van de Wro het mogelijk om een betere relatie te leggen tussen ruimtelijke ordening en milieu. Er kunnen in bestemmingsplannen (milieu) kwaliteitsnormen worden opgenomen die bindend zijn.

Ook kunnen andere normen worden opgenomen ter bescherming van het milieu. Deze normen kunnen als toetsingskader dienen voor vrijstelling of wijziging of voor het stellen van nadere eisen. De normstelling mag alleen betrekking hebben op effecten van activiteiten binnen het bestemmingsplangebied.

Deze Handreiking is integraal te gebruiken onder de nieuwe Wro.

6.9 Omgaan met saneringssituaties

Niet alle ruimtelijke situaties voldoen direct aan de EV-normen, zodat er saneringssituaties zijn. Voor de juridische criteria hiervan wordt verwezen naar de wetgeving. Bij saneringssituaties kan onderscheid worden gemaakt in manifeste en latente situaties.

Bij manifeste saneringssituaties zijn kwetsbare objecten fysiek aanwezig binnen de 10⁻⁶ contour van een Bevi-bedrijf. Het Bevi onderscheidt hierin urgente en niet urgente saneringssituaties. Latente saneringssituaties betreffen ruimtelijke plannen die de mogelijkheid bieden om kwetsbare objecten te realiseren binnen de risicocontouren van bedrijven, waardoor alsnog een manifeste saneringssituatie ontstaat. Het is daarom belangrijk een inventarisatie te maken van de locaties waar zich deze problematiek kan voordoen en een voorbereidingsbesluit te treffen en/of het bestemmingsplan te herzien.

Het Bevi geeft aan dat elk nieuw ruimtelijk besluit een 'nieuwe situatie' is, en direct in overeenstemming moet zijn met de grenswaarden (dus geen onderscheid tussen urgente en niet urgente saneringssituaties). Dit geldt ook bij conserverende bestemmingsplannen³³. Het ruimtelijk plan, inclusief de planexploitatie, dient hierop afgestemd te zijn, waardoor het ruimtelijk plan niet eerder vastgesteld kan worden dan de saneringssituatie fysiek is opgelost.

Het Bevi biedt hierbij de mogelijkheid om voor een overgangstermijn van 3 jaar te anticiperen op toekomstige verbeteringen in de risicosituatie³⁴.

³² Zie bijvoorbeeld de uitspraak van de Raad van State van 11 februari 2004, 200301673/1 en Voorlopige voorziening Rechtbank Maastricht, 26-10-2005.

³³ Bevestigd bij uitspraak ABR: 25 oktober 2006, nr. 200508135/1

³⁴ Anticipatie op toekomstige verbeteringen van de risicosituatie op basis van art. 8,3e lid, Bevi en 2,4e lid Revi.

7 Stap 6: De plankaart

De plankaart is het visuele onderdeel van het bestemmingsplan. Uit de plankaart valt af te leiden welke bestemmingen op welke plaats zijn toegestaan. Het kaartbeeld kan hierbij worden verfijnd door aanduidingen van specifieke plankenmerken.

Via DURP³⁵ is de techniek van het opstellen van een plankaart in belangrijke mate gestandaardiseerd. DURP laat echter de wijze van verankeren van de EV-relevante elementen vrij. Een gemeente kan dus zelf kiezen of de risicocontouren op de kaart worden aangegeven of dat de ligging van de risicocontouren indirect uit de plankaart valt af te leiden³⁶.

Plaatsgebonden risico

Voor een eenduidige toetsing³⁷ is het belangrijk dat, in combinatie met de planvoorschriften, uit de plankaart valt af te leiden waar:

- kwetsbare objecten zijn toegestaan/uitgesloten;
- risicovolle activiteiten aanwezig zijn dan wel zijn toegestaan.

Het vastleggen van risicocontouren op de plankaart is één van de mogelijkheden om externe veiligheid te vertalen naar het bestemmingsplan.

Ten aanzien van permanent aanwezige hoge druk aardgastransportleidingen³⁸ wordt het aanbevolen om deze inclusief de veiligheidsafstanden/risicocontouren op de kaart aan te geven. Evenzeer is het aan te bevelen om in gebieden waar incidenteel risicobronnen voorkomen, omwille

35 VROM-project: Digitaal uitwisselbare ruimtelijke plannen.

36 Ter vergelijking: Stankcirkels rond veehouderijbedrijven worden zelden op een plankaart aangegeven. Uit de toedeling van de geurgevoelige bestemmingen valt echter vrij snel te herleiden waar begrenzing door stankcirkels heeft plaatsgevonden.

37 Denk hier zowel aan het toetsen van bouwvergunningen als het toetsen van de toelaatbaarheid van risicocontouren rond Bevi-inrichtingen in het kader van de Wet milieubeheer.

38 Maar ook K 1,2,3 leidingen en andere EV-relevante leidingen.

van de snelle herkenbaarheid van de risicobron, de contouren duidelijk aan te geven. Op een bedrijventerrein waar meerdere risicovolle bedrijven zijn gevestigd kan er (relatief gezien) sprake zijn van een grote dynamiek in de omvang en aanwezigheid van de risicocontouren. Voor dit soort gebieden is het van groot belang dat uit de plankaart valt af te leiden waar (beperkt) kwetsbare objecten zijn toegestaan. Waar de kwetsbare objecten zijn toegestaan, mag zich immers geen risicocontour bevinden.

Groepsrisico

In paragraaf 6.5 is het (in)direct verankeren van de personendichtheid in een bestemmingsplan beschreven. Aangegeven is dat de indirecte verankering vanuit het oogpunt van de handhaafbaarheid de voorkeur geniet. De mate waarin het indirecte verankeren aanpassing van het kaartbeeld vraagt, hangt sterk samen met de globaliteit van het bestemmingsplan. Op locaties waar de aard van de omgeving van grote invloed is op de omvang van het groepsrisico, wordt aanbevolen om de ligging van bouwwerken meer gedetailleerd aan te geven.

7.1 Een omgeving, twee kaartvoorbeelden

Het kaartvoorbeeld betreft een fictieve situatie waarin een bedrijventerrein is gesitueerd tussen verkeersaders en waarbij een horecagelegenheid in de nabijheid van het industrieterrein is gelegen. Op het bedrijventerrein zijn reeds enkele Bevi-bedrijven aanwezig en B&W willen de mogelijkheid open houden dat ook nieuwe Bevi-bedrijven zich vestigen. B&W stellen zich hierbij de vraag tot waartoe risicocontouren van de bedrijven zich mogen uitstrekken.

Er zijn twee mogelijkheden opgenomen:

- voorbeeld 1, een meer traditionele methode
- voorbeeld 2, een verdere uitwerking van voorbeeld 1 waarbij de bestemming meer eenduidig is.

Bij voorbeeld 1 is gekozen voor een benadering waarbij:

- de bestaande contouren als een aanduiding in het bestemmingsplan zijn opgenomen.
- in de bestemmingsplanregeling is aangegeven dat kwetsbare objecten binnen de aanduiding: 'risicocontour' niet zijn toegestaan.
- vrijstelling kan worden verleend voor nieuwe Bevi-bedrijven.

Bij voorbeeld 2 is gekozen om geen contouren aan te geven:

- Binnen de bestemming 'bedrijven' is via een aanduiding een gebied geselecteerd waarbinnen geen kwetsbare objecten zijn toegestaan.
- Hieruit volgt automatisch, en dit moet ook in de plantoelichting zijn opgenomen, dat buiten deze aanduiding wél kwetsbare objecten zijn toegestaan. Dit betekent dat risicocontouren niet buiten het aangeduide vlak mogen vallen.
- In de toelichting wordt een beschreven hoe is omgegaan met de richtwaarde voor beperkt kwetsbare objecten. Indien is afgeweken van de richtwaarde voor beperkt kwetsbare objecten worden de gewichtige redenen vermeld die tot die afwijking hebben geleid.
- De risicocontouren mogen ook over de verkeersbestemmingen vallen, deze zijn 'niet kwetsbaar'.

Voorbeeld 1

Voorbeeld 2

Aanduiding:
'Geen kwetsbare
objecten'

Legenda

Bestemmingen

- horeca
- agrarische doeleinden
- bedrijven
  - B(2) bedrijven met maximaal milieucategorie 2
  - B(3)(50) bedrijven met maximaal milieucategorie 3(50)
  - B(3)(100) bedrijven met maximaal milieucategorie 3(100)
  - B(4)(200) bedrijven met maximaal milieucategorie 4(200)
  - B(4)(300) bedrijven met maximaal milieucategorie 4(300)
- Groen
- Wegverkeer
- Verblijfsgebied
- Railverkeer

Aanduidingen

- plangrens
- GBKN-ondergrond
- gebied waar geen kwetsbare objecten zijn toegestaan
- bestemmingsgrens
- bouwgrens
- scheidinglijn
- 70 % bebouwingspercentage
- 7 maximale nokhoogte
- 1 bedrijfswoning

8 Stap 7: Nadere eisen en plantoelichting

Uit jurisprudentie³⁹ volgt dat het belangrijk is dat (ruimtelijke) keuzes welke gemaakt zijn bij de invulling van de verantwoordingsplicht ook geëffectueerd worden. Voor zover dit betekent dat maatregelen verankerd moeten worden in een ruimtelijke ordeningsbesluit en deze verankering juridisch toelaatbaar is, dient dit primair te geschieden via planvoorschriften die maatregelen op een duidelijke wijze vastleggen.

In diverse bestemmingsplannen wordt daarnaast gebruik gemaakt van de mogelijkheid om op grond van artikel 15, lid 3 WRO op bouwplanniveau nadere eisen te stellen aan bijvoorbeeld zelfredzaamheid en bestrijdbaarheid. De VROM-Inspectie signaleert dat omtrent de toepassing van dit artikel nog weinig kaderscheppende jurisprudentie is ontstaan. Vanwege de relatie met de verantwoordingsplicht zullen ontwikkelingen op dit gebied worden gevolgd via www.groepsrisico.nl, onderdeel jurisprudentie.

8.1 Plantoelichting

De plantoelichting moet de weerslag vormen van de bevindingen en keuzes tijdens het totale stappenplan. Duidelijk moet zijn om welke risicobronnen het gaat, welke bescherming van toepassing is (kwetsbaar, beperkt kwetsbare objecten) en hoe de fysieke of gewenste situatie zich verhoudt tot de normen. Ook moeten de overwegingen ten aanzien van de verantwoordingsplicht helder zijn.

De bovenstaande verklaring vormt 'de samenvatting' van de Aktie van B&W waarmee de verantwoordingsplicht is ingevuld. Uiteraard zal de toelichting van het plan een goede motivatie dienen te bevatten over de wijze hoe de verantwoordingsplicht is ingevuld.

Voorbeeld verklaring B&W over de verantwoordingsplicht om op te nemen in het bestemmingsplan:

Ingevolge de 'circulaire Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen' en het 'Besluit externe veiligheid inrichtingen' dient door het college van Burgemeester en Wethouders ten aanzien van het groepsrisico de verantwoordingsplicht te worden ingevuld. Burgemeester en Wethouders verklaren hierbij dat zij overeenkomstig deze circulaire de verantwoordingsplicht hebben ingevuld en het restrisico bestuurlijk accepteren.

³⁹ Zie bijvoorbeeld de uitspraak van de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 11 februari 2004, 200301673/1 en Voorlopige voorziening Rechtbank Maastricht, 26 oktober 2005.

9 Stappen 8 en 9: Financiën en vaststelling plan

In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op:

Stap 8: Financiële verantwoording;

Stap 9: Vaststellen van het plan.

9.1 Financiële verantwoording

In de financiële onderbouwing van het bestemmingsplan behoren de keuzes ten aanzien van externe veiligheid financieel te zijn vertaald, en aangetoond moet worden dat het plan financieel uitvoerbaar is. Ten aanzien van het wegbestemmen van ongewenste bestemmingen/functies verschilt de onderbouwing niet wezenlijk ten opzichte van andere wegbestemmingen (Bijv. wegbestemmen geluidgevoelige objecten).

Wanneer een nieuw bestemmingsplan bijvoorbeeld bestaande risicobronnen of toegelaten kwetsbare objecten gaat uitsluiten, bestaat de kans op planschade (zie hoofdstuk 10). Dit aspect dient in de financiële verantwoording van het bestemmingsplan nader te worden beschouwd.

9.2 Vaststellen van het plan

Nadat de voorgaande voorbereidende stappen zijn doorlopen kan het voorontwerp van het bestemmingsplan door Burgemeester en Wethouders worden beoordeeld. Hierna start de inspraakprocedure en er kunnen adviezen en bezwaren worden ingebracht. Op grond hiervan kunnen aanpassingen worden aangebracht, waarna het bestemmingsplan door de gemeenteraad wordt vastgesteld.

10 Planschade en reparatiemogelijkheden

Aanvullend op de werkstappen wordt in dit hoofdstuk specifiek aandacht geschonken aan planschade en reparatiemogelijkheden.

10.1 Kans op planschade

Bij het opstellen van een bestemmingsplan dient altijd, en dus ook voorzover het de verankering van externe veiligheid betreft, rekening te worden gehouden met de mogelijkheid van planschade. Planschade doet zich voor als een 'belanghebbende' (bijvoorbeeld de eigenaar van een woning of de exploitant van een bedrijf) door een planologische maatregel zodanig wordt benadeeld, dat er sprake is van waardevermindering of gederfd inkomen. Planschade die redelijkerwijs niet ten laste van de belanghebbende kan worden gelaten, moet door de gemeente worden vergoed (artikel 49 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening) dan wel moet door de gemeente door middel van een tegemoetkoming (ten dele) worden gecompenseerd (Afdeling 6.1 van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening).

Er kan een onderscheid worden gemaakt tussen indirecte en directe planschade. Indirecte planschade betreft schade die het gevolg is van een planologische wijziging ten aanzien van gronden in de omgeving van de onroerende zaak die belanghebbende in eigendom heeft of gebruikt. Directe planschade is schade die voortvloeit uit een planologische wijziging ten aanzien van de onroerende zaak zelf, in de vorm van een reductie van bouw- en/of gebruiksmogelijkheden.

In het geval van indirecte schade valt het begrip 'redelijkerwijs' in de praktijk veelal samen met de vraag, of belanghebbende de voor hem nadelige planologische ontwikkeling kon voorzien toen hij zijn onroerende zaak kocht of toen hij met zijn bedrijfsmatige activiteiten een aanvang maakte. Bij directe schade gaat het erom, of belanghebbende wel voldoende heeft ondernomen om de vroegere (ruimere) mogelijkheden ten nutte te maken. Ook hier is de voorzienbaarheid van

de nadelige planologische ontwikkeling een factor die bij de beoordeling van de vergoedbaarheid van de schade wordt betrokken.

Het voert te ver om in het kader van deze handreiking dieper op het planschadevraagstuk in te gaan. Van belang is vooral dat men zich realiseert dat keuzes die ten behoeve van de verankering van externe veiligheid worden gemaakt, met het optreden van planschade gepaard kunnen gaan. Een bedrijf waarvan, direct of indirect, de exploitatie- of uitbreidingsmogelijkheden worden ingeperkt om ruimte te geven aan een ontwikkeling die kwetsbare objecten omvat, bijvoorbeeld een nieuwe woonwijk, zal in sommige gevallen aanspraak kunnen maken op een planschadevergoeding. Evenzo zal een grondeigenaar die wordt geconfronteerd met een afname van bouw- en/of gebruiksmogelijkheden, zulks om aan een risicobron de benodigde ruimte te geven, mogelijkerwijs, een vergoeding moeten worden gegeven.

Te meer daar bestaande bouw- en gebruiksmogelijkheden niet altijd even gemakkelijk uit de geldende bestemmingsregeling zijn af te leiden (met name flexibiliteitsbepalingen kunnen in meer of mindere mate 'verborgen' mogelijkheden bevatten), is het raadzaam om in het planvormingsproces een grondige inventarisatie van de eventueel optredende planschade standaard in te bouwen. Deskundigen op het gebied van planschade zijn in staat om (door middel van een zogeheten planschaderisicoanalyse) een globale raming van de te verwachten omvang van de planschade te maken, en kunnen vaak ook, al is daar meer informatie voor nodig, een inschatting geven van het gedeelte van de schade dat voor vergoeding in aanmerking zal komen.

10.2 Reparatiemogelijkheden

Het zal voor vrijwel elke gemeente onmogelijk zijn alle bestaande bestemmingsplannen op korte termijn te vervangen door bestemmingsplannen waarin het aspect externe veiligheid op de gewenste wijze (overeenkomstig de huidige inzichten) is verankerd. In verband hiermee dringt de vraag zich op, of en zo ja in hoeverre het mogelijk is door middel van tijdelijke maatregelen te voorkomen dat onbedoeld problematische situaties ontstaan die alleen nog via (dure) sanering zijn op te lossen.

Een instrument bij uitstek om, in afwachting van de grondige herziening van de bestemmingsplannen, ongewenste ontwikkelingen te voorkomen, is natuurlijk het voorbereidingsbesluit. Voor gebieden waarvan bekend is dat in de geldende bestemmingsregelingen nog niet benutte capaciteit voor de realisering van kwetsbare objecten aanwezig is, terwijl zich in de omgeving risicobronnen bevinden, kan door middel van dit instrument het ontstaan van een saneringssituatie voorlopig worden tegengegaan. Ook kan via een voorbereidingsbesluit zo nodig worden verhinderd dat nieuwe risicobronnen zich vestigen of dat bestaande risicobronnen worden uitgebreid of geïntensiveerd.

Om te bewerkstelligen dat op plaatsen waar dat ongewenst is geen nieuwe risicobronnen worden gevestigd of bestaande risicobronnen worden uitgebreid of geïntensiveerd, kan ook het instrument van de 'parapluherziening' worden ingezet. In dat geval wordt een aanvullend voorschrift van toepassing verklaard op een reeks van geldende bestemmingsplannen. Zo'n voorschrift zou bijvoorbeeld kunnen behelzen dat, behoudens vrijstelling, binnen de desbetreffende plangebieden de nieuwvestiging van Bevi-bedrijven (met inbegrip van omschakeling van bestaande bedrijven naar Bevi-bedrijven) is uitgesloten.

Een parapluherziening wordt niet vaak gebruikt in de ruimtelijke ordening. Voor 1 juli 1993 hebben veel gemeenten gebruik gemaakt van deze mogelijkheden om in te spelen op de verandering van de Wet geluidhinder (Wgh). Door via een parapluherziening de vestiging van categorie A-inrichtingen op bedrijventerreinen uit te sluiten, werd voorkomen dat er geluidszones op grond van artikel 59 Wgh ontstonden.

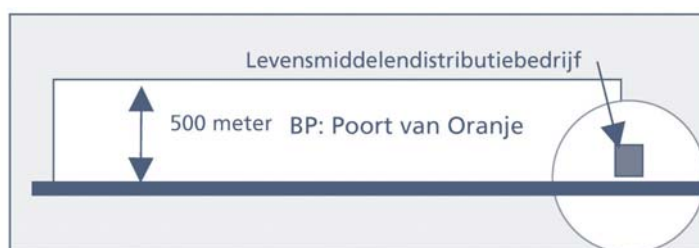
Bijlagen

Bijlage 1 toepassing stappenplan bij eenvoudig voorbeeld

Introductie

Het bestemmingsplan 'Poort van Oranje' wordt herzien. Het plan omvat een woonwijk en een autosnelweg. Over deze weg worden gevaarlijke stoffen vervoerd. De vervoersomvang verandert de komende jaren niet. Het plangebied strekt zich uit tot 500 meter afstand van de berm van de autosnelweg. Daarnaast is een levensmiddeldistributiebedrijf aanwezig met een koelinstallatie met ammoniak als koelmiddel.

De woningen zijn in het bestaande bestemmingsplan met bouwblokken aangegeven. Dit bestemmingsplan voorziet niet in een toename van het aantal woningen. Omwille van een goede ruimtelijke ordening, het 'Besluit externe veiligheid inrichtingen' en de 'circulaire Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen' moeten de externe veiligheidsaspecten bij de herziening worden betrokken.

De eerste vragen die opkomen zijn:

- Wat is de omvang van het vervoer van gevaarlijke stoffen?
- Welke belemmeringen geeft dit voor het bestemmingsplan?

Hierna worden de werkstappen beknopt uitgewerkt.

Stap 1: Inventarisatie huidige situatie

Inventariseer de huidige, fysiek aanwezige situatie, en vergelijk deze met grens- en richtwaarden uit de EV-wetgeving. Waar liggen de risicobronnen, wat is het plaatsgebonden risico en het groepsrisico. Zijn er knelpunten, saneringssituaties enz.?

De inventarisatie leert tevens welke personeninstanties, naast de afdelingen milieu en de (regionale) brandweer, bij het gehele proces betrokken moeten worden.

Uitwerking stap 1 voor het plan Poort van Oranje:

- **Aanwezigheid risicobronnen:** Bij het voorbeeld is sprake van twee risicobronnen. In de praktijk is het verstandig om te controleren of er toch nog meer relevante bronnen zijn die op grotere afstanden (buiten het plangebied) zijn gelegen. Gebruik hiervoor de risicokaart of een gemeentelijke signaleringskaart.
- **Gevolg aanwezigheid risicobronnen:** Om de ruimtelijke consequenties te bepalen is het van belang om te bepalen waar de 10-6-contour voor het plaatsgebonden risico ligt. De omvang van het groepsrisico moet worden bepaald binnen het invloedsgebied⁴⁰ van de autosnelweg en de koelinstallatie. Voor dit voorbeeld geldt als gegeven dat het gehele bestemmingsplan binnen het invloedsgebied van de weg⁴¹ ligt. De cirkel geeft het invloedsgebied van de koelinstallatie.

⁴⁰ Het invloedsgebied wordt begrensd door de 1% letaliteitscontour, bepaald bij weerkategorie F 1.5. Zie Handreiking verantwoordingsplicht groepsrisico.

⁴¹ Als gegeven geldt dat over de autosnelweg tankwagens met toxisch gas kunnen rijden. Dit betekent een invloedsgebied van circa 1000-1500 meter.

- Plaatsgebonden risico: De omvang van het plaatsgebonden risico is belangrijk. Het plaatsgebonden risico kent immers juridische harde normen. Voor de Poort van Oranje geldt (als gegeven) dat de 10-6 -contour ter plaatse van de bermstrook van de autosnelweg ligt. De 10-6-contour van de koelinstallatie overlapt een tuin bij een woning in het plangebied.
- Groepsrisico: Het groepsrisico wordt bepaald door het vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg én door het aantal personen in de omgeving van deze weg. Voor het voorbeeld geldt als gegeven dat het nieuwe plan niet voorziet in een toename van het aantal woningen in het bestemmingsplan. De personendichtheid neemt dus niet toe. Omdat ook het vervoer van gevaarlijke stoffen niet toeneemt, verandert het groepsrisico niet. Wel moet onderzocht worden of de oriëntatiewaarde wordt overschreden. Bij dit voorbeeld is dat zo, zodat de verantwoordingsplicht moet worden ingevuld. (Zie: Handreiking verantwoordingsplicht groepsrisico⁴²). Het groepsrisiconiveau van de koelinstallatie wordt bepaald met de tabellen uit de Handreiking verantwoordingsplicht groepsrisico en deze informatie wordt betrokken bij het invullen van de verantwoordingsplicht.
- Inventarisatie van betrokken personen/instaties: Omdat de verantwoordingsplicht moet worden ingevuld is de regionale brandweer een belangrijke adviseur⁴³. Het is raadzaam deze bij de gehele planvorming te betrekken.

Opgemerkt wordt dat het voorbeeld een bestaande woonwijk betreft. De mogelijkheden om de veiligheid te optimaliseren zullen hierdoor redelijkerwijs beperkt zijn. Vanuit de verantwoordingsplicht is het echter wel noodzakelijk om de beschikbare mogelijkheden samen met de regionale brandweer te verkennen.

Stap 2: Inventariseer ruimtelijke rechten.

Inventariseer ruimtelijke rechten: welke 'verborgen' capaciteit is aanwezig? Let op de mogelijkheid van planschadeclaims.

Uitwerking stap 2:

- Het inventariseren van ruimtelijke rechten is vooral relevant bij het plaatsgebonden risico. Voor de rijksweg is deze werkstap niet relevant, omdat de risicocontour bij de bermstrook ligt.
- Ga na of het wegprofiel aangepast gaat worden (bijv. verbreding van de weg) of dat de verspreidingsomvang kan veranderen.
- De risicocontour van de koelinstallatie ligt deels over een tuin. Als het oude bestemmingsplan hier de bouw van kwetsbare objecten toestaat, ontstaat na invulling van de bouwmogelijkheid een saneringssituatie.
- Afstemming met de afdeling milieu leert of en hoe de ammoniakkoelinstallatie in de milieu-beheervergunning is 'vergund'.
- In het voorbeeld is aangegeven dat het bestemmingsplan niet voorziet in de nieuwbouw van woningen of andere objecten, er is dus in zoverre geen 'verborgen' capaciteit meer aanwezig.

Stap 3: Ordening met veiligheidselementen.

In veel bestemmingsplannen is de bebouwingshoogte of de profielbreedte van de verkeerswegen vastgelegd. Hieraan ligt een stedenbouwkundige of verkeerskundige visie ten grondslag. Voor een goede omgang met externe veiligheid is een vergelijkbare visie noodzakelijk. Ga ordenen met veiligheidselementen. Maak een filosofie voor het plan: wat wil je versterken of voorkomen? Kies bijvoorbeeld uit conserveren, beheren, ontwikkelen, of ruimtelijk scheiden (en wat is dan het ruimtegebruik in die scheidingszone?). Wat zijn de alternatieven. Denk ook aan de toegankelijk-

⁴² Te downloaden van www.vrom.nl of www.groepsrisico.nl.

⁴³ De regionale brandweer is wettelijk adviseur conform artikel 12 en 13 van het 'Besluit externe veiligheid inrichtingen'. In het Beleidskader groepsrisico (VROM, oktober '06) is aangekondigd dat de regionale brandweer bij de nieuw te ontwikkelen EV-wetgeving ook een wettelijke adviestaak krijgt.

heid voor hulpdiensten, voorzieningen voor zelfredzaamheid enz.

Uitwerking stap 3:

Voor wat betreft het bestemmingsplan Poort van Oranje is er sprake van een bestaand en geheel ingevuld gebied. De gemeente kan het vervoer van gevaarlijke stoffen over de rijksweg slechts beperkt beïnvloeden, maar kan wel de keuze maken of het bedrijf met de koelinstallatie wordt wegbestemd of niet.

Stap 4: Beschrijving opzet bestemmingsplan

Deze stap omvat de aanzet tot de plantoelichting. De bevindingen en resultaten van de voorgaande stappen worden vertaald in concrete keuzes.

Stap 5: Bestemmingstoedeling en voorschriften.

De informatie van de voorgaande stappen moet nu verankerd worden in voorschriften van het bestemmingsplan.

Uitwerking stap 5: Bepaal de wijze van bestemmingstoedeling:

Plaatsgebonden risico

- Bij dit voorbeeld zijn er twee bronnen.
- De 10^{-6} -contour van de autosnelweg ligt ter plaatse van de bermsloot. Deze sloot valt onder de bestemming verkeersdoeleinden. Deze bestemming sluit de realisatie van (beperkt) kwetsbare objecten uit. Het doel van de 'circulaire Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen' is hiermee geborgd.
- Het bouwen in de tuin bij de koelinstallatie, in de vorm van vergroting van de woning, wordt voorkomen door de woning in een bouwblok te positioneren en bebouwing van de tuin te verbieden.

Groepsrisico

- Het groepsrisico neemt toe als het vervoer/de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen toeneemt of doordat een bestemmingsplan de capaciteit biedt om méér personen te laten verblijven of een combinatie van deze factoren. Voor het plan 'Poort van Oranje' geldt dat geen sprake is van een dergelijke toename. Het groepsrisico blijft constant.
- Omdat de oriëntatiewaarde wordt overschreden geeft de cRnvg aan dat de verantwoordingsplicht wel van toepassing is.
- Voor het bestemmingsplan 'Poort van Oranje' geldt dat het groepsrisico alleen verminderd kan worden door de personendichtheid te verminderen. Het college kiest hier niet voor omdat men dit maatschappelijk ongewenst acht.
- In overleg met de regionale brandweer wordt bepaald welke maatregelen een gunstige invloed hebben op de zelfredzaamheid en de bestrijdbaarheid.

Stap 6: De plankaart.

Het verdient aanbeveling om de informatie van de voorgaande stappen te verwerken op de plankaart.

Uitwerking stap 6: De risicocontouren worden desgewenst op de plankaart aangegeven.

Stap 7: Nadere eisen en plantoelichting.

In de plantoelichting worden de resultaten opgenomen van het uitgevoerde onderzoek en hoe met het advies van de regionale brandweer en andere adviseurs, zoals de VI en de provincie is omgegaan. Ook wordt beschreven op welke manier de verantwoordingsplicht is ingevuld. Tevens

wordt het kader beschreven voor eventueel te stellen nadere eisen.

Uitwerking stap 7: De risicocontouren worden desgewenst op de plankaart aangegeven. Omdat bij het voorbeeld het plangebied al geheel is ingevuld, is het opnemen van nadere eisen ter verbetering van de externe veiligheid weinig zinvol. Nadere eisen zijn immers veelal gekoppeld aan het verlenen van bouwvergunningen.

Stap 8: Financiële verantwoording.

Bij deze stap moet worden aangegeven hoe eventuele saneringsmaatregelen in het plan zijn begroot en wat de gevolgen zijn van eventuele planschade claims.

Uitwerking stap 8: In het voorbeeld is geen sprake van een saneringssituatie. Omdat de bestemming binnen de risicocontour van de ammoniakkoeling wordt aangescherpt, wordt een toelichting gegeven op de kans dat hierdoor planschade ontstaat.

Stap 9: Vaststellen plan.

Het bestemmingsplan wordt vastgesteld door de gemeenteraad.

Het bestemmingsplan Poort van Oranje betreft een zeer eenvoudig bestemmingsplan. Uitwerking van de werkstappen leert dat ook bij deze simpele situatie de verankering van externe veiligheid de nodige aandacht vraagt.

Colofon

projectnr. 167290

revisie 04

Juni 2007

Auteurs

David van Dun

Michiel Haak

Thijs Koerselman

Paul Kennes

Jeroen Eskens

Opdrachtgever

Postbus 20951
2500 EZ Den Haag

